

Livsforsikringselskaber og tværgående pensionskasser

Markedsudvikling 2012

Indholdsfortegnelse

1. Konklusioner	1
2. Hovedtendenser i selskabernes årsregnskaber	2
Tabel 1: Uddrag af resultatopgørelser og balancer, 2008 – 2012	2
Figur 1: Investeringsaktiver fordelt på typer, 2006 - 2012.....	3
Tabel 2: Spredningen i investeringsafkastet i 2011 og 2012, segmenteret	4
Figur 2: Omkostningspct. af præmier for markedsorienterede selskaber	4
Figur 3: Omkostningspct. af præmier for ikke-markedsorienterede selskaber	5
3. Risici.....	7
Tabel 4: Fordelingen af det gældende kapitalkrav	7
Tabel 5: Selskabernes samlede risikoeksponering før modregning af buffere.....	8
Tabel 6: Specifikation af markedsrisici	8
Tabel 7: Specifikation af værdiændringer som følge af renteændringer i rødt scenarie.....	9
Tabel 8: Udvikling i kundernes bonuspotentialer, der kan anvendes til at dække tab.....	10
Boks 1: Aftale om ændring af diskonteringsrentekurven mv. den 12. juni 2012.....	11
Boks 2: Finanstilsynets observationer vedr. virksomhedernes anvendelse af kapitalplaner og kapitalnødplaner	12
4. Om statistikken	14
5. Appendiks	17
A 1: Nøgletal for alle livsforsikringselskaber og tværgående pensionskasser	17
A 2: Omkostninger pr. forsikret - samtlige selskaber 2002-2012, hele kroner.....	18
A 3: Selskabernes solvensdækning 2007 – 2012	18
A 4: Aktieandel i selskaberne i 2011 og 2012, antal selskaber.....	19
A 5: Investeringsafkast i selskaberne i 2011 og 2012, antal selskaber	19
A 6: Investeringsafkast 2011 og 2012, markedsorienterede selskaber	20
A 7: Investeringsafkast 2011 og 2012, ikke-markedsorienterede selskaber	20
A 8: Investeringsafkastet i 2011 og 2012	21
A 9: Markedskoncentration, de største selskaber, ikke – segmenteret	22
A 10: Markedskoncentration, de største selskaber	22
A 11: Den opsparingsbaserede pensionsformue i Danmark 2008 – 2012	23
A 12: Oversigt over selskaber i artiklen ultimo 2012	24

Markedsudvikling i 2012 for Livsforsikringselskaber og tværgående pensionskasser

1. Konklusioner

Livsforsikringselskaberne og de tværgående pensionskasser opnåede et samlet resultat efter skat på 12,6 mia. kr. i 2012 mod et resultat på 3,8 mia. kr. i 2011. Stigningen kan henføres til investeringsafkastet, der steg fra 128 mia. i 2011 til 194 mia. i 2012. Sammenlignet med de seneste fem år ligger afkastet i 2012 på sit højeste. Det høje afkast skyldes især kapitalandele, hvor afkastet udgjorde 14,8 pct. i 2012.

Kapitalkrav og kapitalbuffer

Samtlige selskaber havde tilstrækkelig kapitalstyrke til at modstå Finanstilsynets røde risikoscenarie ultimo 2012.

Sektorens kapitalbuffer, der angiver selskabernes evne til at modstå negative svingninger på de finansielle markeder, er steget. Selskabernes kapitalbuffer, i form af overdækningsgraden, steg til 10,3 pct. i 2012 mod 9 pct. i 2011. Kundernes kapitalbuffer, i form af bonusgrad, steg fra 3,9 pct. i 2011 til 5,4 pct. i 2012.

Hensættelser og garantier

De samlede hensættelser til forsikrings- og investeringskontrakter udgjorde ca. 1.895 mia. kr. ultimo 2012 mod 1.709 mia. kr. ultimo 2011, svarende til en vækst på 10,9 pct. Heraf udgjorde hensættelser til unit-linked kontrakter 490 mia. kr., svarende til en markedsandel på 26 pct. af de samlede hensættelser.

For sektoren under ét er andelen af de samlede hensættelser på kontrakter med høje garantier (mere end 4 pct.) faldet fra 30 pct. i 2011 til 22 pct. i 2012. For den markedsorienterede del af selskaberne udgjorde andelen af hensættelser til kontrakter med høje garantier 30 pct. mod 14 pct. for den ikke markedsorienterede del af sektoren i 2012. Udviklingen skyldes især omvalg til ordninger med en meget lav eller ingen garanti.

Den samlede pensionsopsparede formue steg med 9 pct. i 2012 til i alt 2.883 mia. kr. Heraf forvalter livsforsikringselskaber og tværgående pensionskasser 61 pct., mens resten er fordelt mellem ATP, LD, pengeinstitutter og firmapensionskasser.

Primo juni 2012 indgik Erhvervs- og Vækstministeriet og Forsikring & Pension en aftale om en ændring af rentekurven. Erhvervs- og Vækstministeriet og Forsikring & Pension aftalte følgende initiativer: ændring af diskonteringsrentekurven, undgå omfordeling mellem generationer, mindsket brug af nominelle rentegarantier, styrket konsolidering og øget gennemsigtighed og åbenhed. Aftalen er nærmere beskrevet i boks 1.

Se kapitel 4 for generelle bemærkninger om statistikken bag analyseartiklen, herunder om datagrundlaget.

2. Hovedtendenser i selskabernes årsregnskaber

Livsforsikringselskaberne og de tværgående pensionskasser opnåede samlet set et resultat efter skat på 12,6 mia. kr. i 2012 mod et resultat på 3,8 mia. kr. i 2011 jf. tabel 1.

Tabel 1: Uddrag af resultatopgørelser og balancer, 2008 – 2012

Alle livsforsikringselskaber og tværgående pensionskasser						Vækst p.a.	
Mio.kr.	2008	2009	2010	2011	2012	2011-2012	2008-2012
Resultat poster (uddrag)						Pct.	
Bruttopræmier	108.412	103.278	111.247	117.949	124.110	5,2	3,4
Præmier f.e.r.	108.080	102.921	110.895	117.611	123.722	5,2	3,4
Investeringsafkast	-70.177	120.963	158.611	127.841	194.228	51,9	*
Forsikringsydelse f.e.r.	68.297	68.124	75.588	83.989	89.985	7,1	7,1
Ændring i livsforsikrings-/pensionshensættelser f.e.r.	-63.400	-62.006	-71.590	-23.764	-63.036	-165,3	-0,1
Bonus i alt (se anmærkning)	62.675	-19.688	-28.121	6.002	-32.951	*	*
Heraf ændring i kollektivt bonuspotentiale	68.913	-14.226	-20.758	11.590	-19.262	*	*
Forsikringsmæssige driftsomkostninger f.e.r.	5.138	4.933	4.678	5.128	5.084	-0,9	-0,3
Årets resultat efter skat	-22.810	9.801	19.129	3.798	12.574	231,1	*
Balance poster (uddrag)							
Hensættelser til forsikrings- og investeringskontrakter	1.292.800	1.423.512	1.571.491	1.708.986	1.895.126	10,9	10,0
Heraf til unit-linked kontrakter	92.392	191.928	258.645	397.900	486.504	22,3	51,5
Egenkapital	107.157	114.121	125.528	126.655	136.468	7,7	6,2
Aktiver i alt	1.515.176	1.647.960	1.829.462	2.051.838	2.246.603	9,5	10,3
Nøgletal							
Afkast før pensionsafkastskat (se anmærkning)	-2,7	7,5	10,1	9,1	10,5		
Egenkapitalens forrentning før skat	-16,9	11,3	19,8	4,8	15,0		
Omkostningsprocent af præmier	4,5	4,7	4,0	4,2	3,9		
Bonusgrad	1,4	2,9	4,9	3,9	5,4		
Solvensdækning	2,6	3,0	3,0	3,0	3,3		

Anm.: * refererer til at beregningen ikke kan lade sig gøre.

Regnskabstallene er baseret på indberetninger fra de selskaber, der var på markedet i de enkelte år i 5-års perioden. Minus betyder, at kunderne er tilskrevet bonus (minus på selskabets resultat). Nøgletallet afkast før pensions-afkastskat er beregnet uden de aktiver, der er tilknyttet unit-linked forsikringer.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Der blev i 2012 indbetalt bruttopræmier for i alt 124 mia. kr. I forhold til 2011 svarer dette til en stigning på 5,2 pct., hvilket er højere end den gennemsnitlige årlige præmiestigning de seneste fem år (3,4 pct.). Den positive vækst i bruttopræmierne skyldes en markant stigning i indbetalingerne til engangspræmier, mens de samlede indbetalinger til løbende præmier faldt¹.

Det samlede investeringsafkast steg med 52 pct. fra 2011 til 2012 til i alt 194 mia. kr. I relative tal svarer dette til et afkast før pensionsafkastskat på 10,5 pct. Det høje investeringsafkast kan henholdsvis henføres til kursgevinster på obligationer og stigende kurser på aktier. Sammenlignet med de seneste fem år ligger afkastet i 2012 på sit højeste.

Der er udbetalt forsikringsydelse for i alt 90 mia. kr., hvilket er en stigning på 7,1 pct. i forhold til året før.

¹ Bruttopræmier opdeles i regnskaberne som enten løbende præmier eller engangspræmier. De løbende præmier dækker over aftalte indbetalinger, mens engangspræmierne dækker over både overflytninger/tilbagekøb og ekstraordinære indbetalinger udover de oprindeligt aftalte.

Det kollektive bonuspotentiale blev forøget med 33 mia. kr. i 2012. Stigningen i kollektivt bonuspotentiale i forhold til ultimo 2011 skal ses i sammenhæng med stigningen i investeringsafkastet.

De forsikringsmæssige driftsomkostninger udgjorde samlet set 5.084 mio. kr. i 2012 mod 5.128 mio. kr. i 2011. Målt på nøgletallet "Omkostningsprocenten af præmier" faldt omkostningsniveauet for sektoren under ét fra 4,2 pct. i 2011 til 3,9 pct. i 2012.

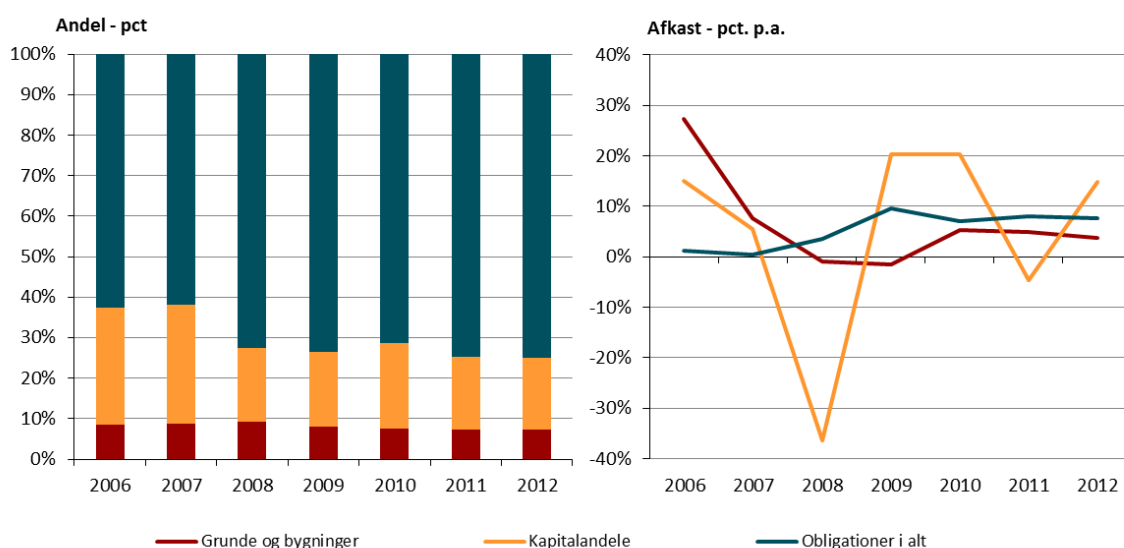
De samlede hensættelser til forsikrings- og investeringskontrakter udgjorde ultimo 2012 ca. 1.895 mia. kr., svarende til en vækst på 10,9 pct. i forhold til året før. I de samlede hensættelser indgår hensættelser til unit-link kontrakter på 490 mia. kr., hvis markedsandel svarer til 26 pct. af de samlede hensættelser. Unit-link kontraktens markedsandel er steget med 3 procentpoint i forhold til 2011.

Ultimo 2012 udgjorde den samlede værdi af aktiverne ca. 2.250 mia. kr., svarende til en vækst på 9,5 pct. fra ultimo 2011 til ultimo 2012.

Investeringsafkast

Ved en opdeling af investeringsafkastet på de forskellige typer af investeringsaktiver, har særligt kapitalandele bidraget positivt til det samlede investeringsafkast i 2012 med et afkast på 14,8 pct. jf. tabel A 8 i appendiks.²

Figur 1: Investeringsaktiver fordelt på typer, 2006 - 2012

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

I de seneste år har afkastet fra kapitalandele som forventet været mere volatilt end afkastet fra obligationer samt grunde og bygninger, jf. figur 1. Kapitalandele udgjorde 16,7 pct. af de samlede investeringsaktiver i 2012.

Investeringsafkastet fra obligationer har siden 2010 ligget omkring 8 pct. Obligationer udgjorde 70,14 pct. af de samlede investeringsaktiver i 2012, og obligationsandelen er således steget 17,5 procentpoint siden 2006, jf. tabel A 8.

² Det er i særlig grad de børsnoterede kapitalandele, som har bidraget positivt.

Tabel 2: Spredningen i investeringsafkastet i 2011 og 2012, segmenteret

Markedsorienterede selskaber (ekskl. unit-link)					
	10 pct. fraktil	25 pct. fraktil	Gennemsnit (vægtet)	75-pct. fraktil	90 pct. fraktil
2011	1,9%	2,8%	7,1%	9,8%	13,5%
2012	3,6%	6,6%	8,3%	9,8%	10,8%
Ikke-markedsorienterede selskaber (ekskl. unit-link)					
	10 pct. fraktil	25 pct. fraktil	Gennemsnit (vægtet)	75-pct. fraktil	90 pct. fraktil
2011	0,6%	3,2%	5,2%	10,4%	13,5%
2012	8,6%	11,0%	11,4%	13,3%	14,0%

Anm. Inkluderer kun de selskaber der eksisterede i 2012.
Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

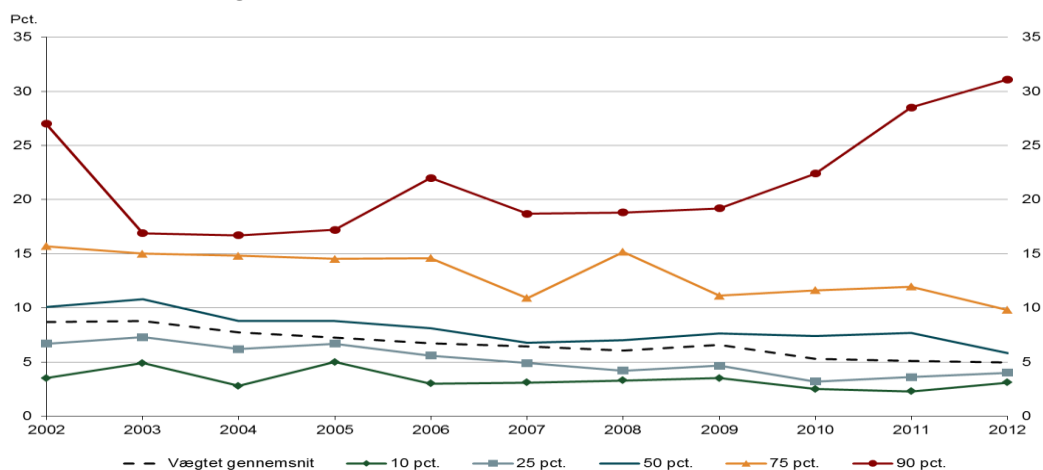
Betragtes henholdsvis de markedsorienterede og de ikke-markedsorienterede selskaber (ekskl. unit-link selskaber), kan der for begge segmenter observeres en stigning i det gennemsnitlige investeringsafkast i 2012 jf. tabel 2. Spredningen i investeringsafkastet inden for det enkelte segment er mindre i 2012 sammenlignet med 2011.

8 ud af 16 markedsorienterede selskaber (ekskl. unit-link selskaber) og 20 ud af 24 ikke-markedsorienterede selskaber (ekskl. unit-link selskaber) formåede at fastholde eller styrke deres investeringsafkast fra 2011 til 2012, jf. figur A 7.

Forsikringsmæssige driftsomkostninger

De forsikringsmæssige driftsomkostninger udgjorde 5,1 mia. kr. ultimo 2012, hvilket svarer til et fald i driftsomkostninger sammenlignet med sidste år.

Figur 2: Omkostningspct. af præmier for markedsorienterede selskaber

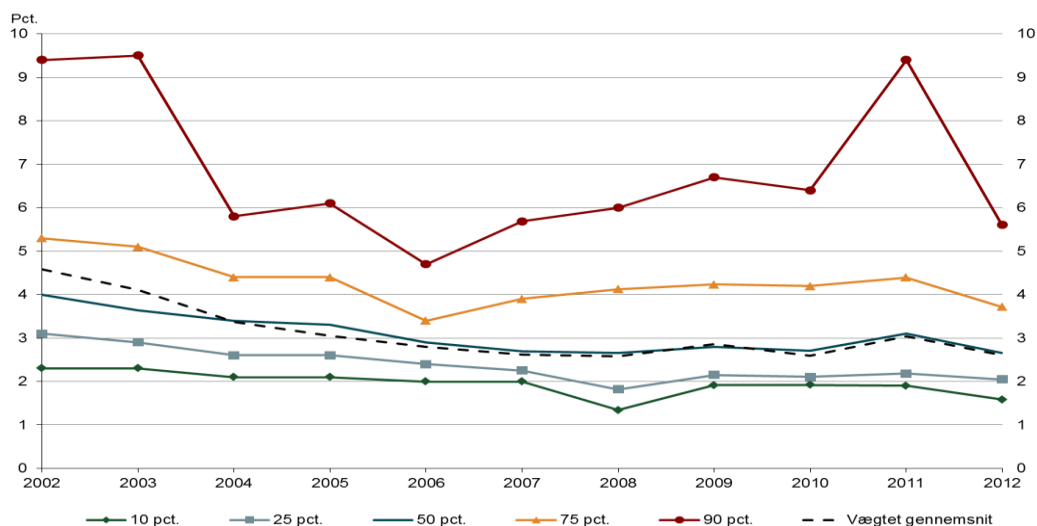
Anm.: Omkostninger i procent af præmieindtægter. Begrebet markedsorientering er beskrevet nærmere i afsnit 4.
Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Betragtes den markedsorienterede del af selskaberne, jf. figur 2, kan der observeres et mindre fald i den gennemsnitlige omkostningsprocent (vægtet) fra 5,1 pct. 2011 til 4,9 pct. 2012.

For de dyreste markedsorienterede selskaber (målt ved 90 pct. fraktilen) er spændet i forhold til den gennemsnitlige omkostningsprocent blevet udvidet i 2012, jf. figur 2. Markedsandelen blandt de 10 procent dyreste selskaber (målt på bruttopræmier) er dog meget be-

skeden (<0,4 pct.).³ Omkostningsprocenten for de billigste markedsorienterede selskaber (målt ved 10-pct. fraktilen) med en samlet markedsandel på 0,8 pct. steg en smule i 2012.

Figur 3: Omkostningspct. af præmier for ikke-markedsorienterede selskaber

Anm.: Omkostninger i procent af præmieindtægter. Begrebet markedsorientering er beskrevet nærmere i afsnit 4.
Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Betragtes den ikke-markedsorienterede del af selskaberne, jf. figur 3, kan der observeres et fald i den gennemsnitlige omkostningsprocent (vægtet) fra 3 pct. 2011 til 2,6 pct. i 2012. Omkostningsprocenten for de dyreste ikke-markedsorienterede selskaber, med en markedsandel på 10 pct. i 2012, er faldet fra 2011 til 2012. For de billigste ikke-markedsorienterede selskaber med en markedsandel på 9,4 pct. i 2011 har omkostningsprocenten over en årrække ligget stabilt omkring 2 pct., jf. figur 3.

Pensionshensættelser og garantier

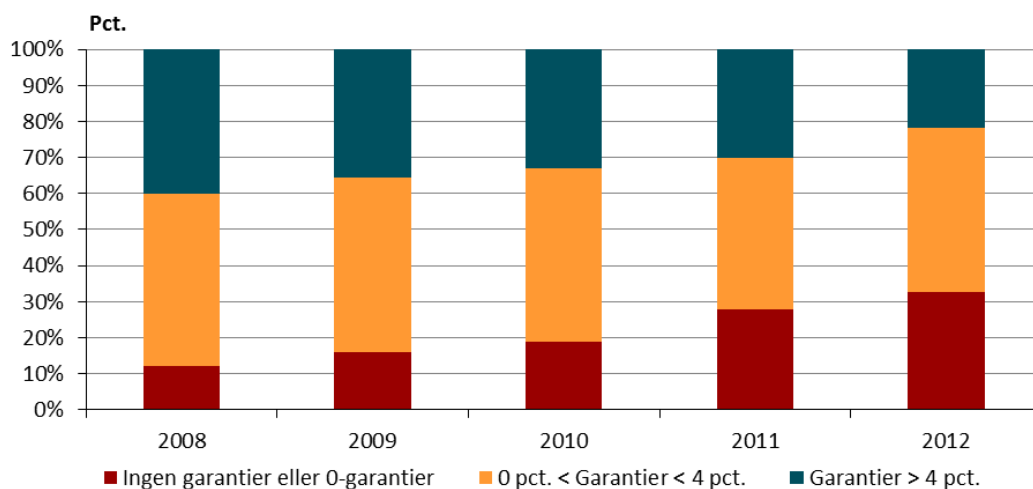
I de seneste fem år er andelen af hensættelser til kontrakter med høje garantier (mere end 4 pct.) faldet vedvarende og for sektoren under ét udgør andelen af hensættelser til disse kontrakter 22 pct. ultimo 2012. Udviklingen skyldes især omvalg til ordninger med en meget lav eller ingen garanti.

Det har især været de markedsorienterede selskaber som har haft flere hensættelser med høje garantier⁴. Ultimo 2012 udgjorde andelen af hensættelser til kontrakter med høje garantier for den markedsorienterede del af selskaberne 30 pct. mod 14 pct. for den ikke markedsorienterede del af sektoren.

³ Mere specifikt er der tale om to selskaber under afvikling, som dermed ikke optager nye kunder.

⁴ For en nærmere beskrivelse af garantiernes indflydelse på det enkelte selskabs investeringsstrategi og risikostyring, samt Finanstilsynets kontributionsbekendtgørelse se, Markedsudvikling i 2010 for livsforsikringselskaber og tværgående pensionskasser

Figur 4: Livsforsikringshensættelser fordelt på garantier, 2007 - 2012

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Andelen af de samlede hensættelser til ingen eller nul-garanti kontrakter er i perioden 2008 til 2012 steget fra 15 til 43 pct. for den ikke-markedsorienterede del af selskaberne og fra 9 til 22 pct. for den markedsorienterede del af selskaberne. For selskaberne under ét udgør hensættelser til ingen eller nul-garanti kontrakter 33 pct. af de samlede hensættelser ultimo 2012 mod 12 pct. ultimo 2008.

Tabel 3: Livsforsikringshensættelser fordelt på garantier, segmenteret

Ikke-markedsorienterede selskaber	2010	2011	2012
Ingen garantier eller 0-garantier	24%	38%	43%
Garantier større end 0 pct. til og med 4 pct.	55%	43%	43%
Garantier større end 4 pct.	21%	19%	14%
<i>Alle livsforsikrings-/pensionshensættelser</i>	<i>100%</i>	<i>100%</i>	<i>100%</i>
Markedsorienterede selskaber	2010	2011	2012
Ingen garantier eller 0-garantier	14%	16%	22%
Garantier større end 0 pct. til og med 4 pct.	41%	41%	48%
Garantier større end 4 pct.	44%	43%	30%
<i>Alle livsforsikrings-/pensionshensættelser</i>	<i>100%</i>	<i>100%</i>	<i>100%</i>
Alle selskaber	2010	2011	2012
Ingen garantier eller 0-garantier	19%	28%	33%
Garantier større end 0 pct. til og med 4 pct.	48%	42%	46%
Garantier større end 4 pct.	33%	30%	22%
<i>Alle livsforsikrings-/pensionshensættelser</i>	<i>100%</i>	<i>100%</i>	<i>100%</i>

Anm.: Med en nul-garanti er kunden sikret mod negativt afkast, hvilket ikke er tilfældet, hvis kunden ingen garanti har. Unit-link kontrakter indgår i tabellen under "ingen garantier eller 0-garantier". Fra og med 2012 er der sket en ændring i metoden for opgørelse af garantiniveauer og tallene kan derfor ikke direkte sammenlignes med årene før. Metodeændringen har betydning for garantier større end 0 pct.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

3. Risici

Kapitalkrav

De danske livsforsikringssekskabers og tværgående pensionskassers (herefter selskaber) gældende kapitalkrav er det største af fire kapitalkrav:

- Det beregnede solvenskrav (Solvens I-kravet)
- Minimumskapitalkravet
- Det individuelle solvensbehov (Det risikobaserede kapitalkrav) (ISB)
- Solvenskrav fastsat af Finanstilsynet⁵

Samlet set er kapitalkravet ultimo 2012 på 68,5 mia. kr., hvilket er et fald på 5,5 pct. i forhold til ultimo 2011, jf. tabel 4.

Tabel 4: Fordelingen af det gældende kapitalkrav

Mia. kr.						Vækst p.a. pct	
	2008	2009	2010	2011	2012	2008-2012	2011-2012
Det beregnede solvenskrav	33,0	32,7	37,6	11,3	29,1	-3,1%	61,2%
Minimumskapitalkravet	0,07	0,02	0,08	0,08	0,10	9,3%	20,0%
Det individuelle solvensbehov (ISB)	20,3	19,1	23,2	60,9	39,3	18,0%	-55,0%
i alt	53,4	51,8	60,9	72,3	68,5	6,4%	-5,5%

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

For 16 selskabers vedkommende var det gældende kapitalkrav ultimo 2012, Solvens I-kravet (det beregnede solvenskrav). Det samlede kapitalkrav for disse selskaber udgjorde 29,1 mia. kr.

I alt 28 selskaber havde ultimo 2012 det individuelle solvensbehov som det gældende kapitalkrav. Kapitalkravet for disse selskaber udgjorde på dette tidspunkt 39,3 mia.kr.

Kun 3 selskaber havde ultimo 2012 minimumskapitalkravet som det gældende kapitalkrav.

Fra ultimo 2011 til 2012 er 3 selskaber gået fra at have Solvens I-kravet til at have det individuelle solvensbehov som det gældende kapitalkrav, mens 6 selskaber har bevæget sig fra det individuelle solvensbehov til Solvens I-kravet.

Blandt selskaberne, der skiftede kapitalkrav fra det individuelle solvensbehov til Solvens I-kravet, var der selskaber med store markedsandele. Dette er den primære årsag til de kraftige ændringer fra 2011 til 2012 i fordelingen af det gældende kapitalkrav. Skiftet fra det individuelle solvensbehov til Solvens I-kravet skyldes bl.a. justeringen den 12. juni af diskonteringsrentekurven, som anvendes til opgørelse af hensættelsernes markedsværdi. Justeringen var en følge af aftalen mellem Erhvervs- og Vækstministeriet og Forsikring og Pension⁶.

De tiltag, der lå i aftalen, var med til at øge kundernes buffere (både kollektivt bonuspotentiale og bonuspotentiale på fripolicydelser). Ved opgørelse af det individuelle solvensbehov fungerer kapitalbufferne som en stødpude, der kan absorbere tab. En stigning i disse

⁵ Fastsat efter FiL §126, stk. 9. Denne mulighed har ultimo 2012 endnu ikke fundet anvendelse.

⁶ Jf. boks 1, hvor aftalen er beskrevet yderligere.

kapitalbuffere formindsker isoleret set det individuelle solvensbehov, mens Solvens I-kravet stort set ikke påvirkes.

Samtlige selskaber indberettede ultimo 2012 grønt lys i trafiklysopgørelserne⁷. Grønt lys betyder, at selskabet er i stand til at modstå et rødt risikoscenarie, der bl.a. indebærer en ændring i den lange rente på 0,7 procentpoint og et aktiefald på 12 pct.

Risici – omfang og typer

Alle selskabernes samlede individuelle solvensbehov før modregning af kundernes buffere er ultimo 2012 opgjort til 148,8 mia. kr. svarende til et fald på 4,0 pct. i forhold til året før, jf. tabel 5. Bufferne består ud over forsikringstagernes bonuspotentialer af eventuelle skatteaktiver forbundet med Pensionsafkastbeskatning (PAL-skat) - og selskabsskat.

Tabel 5: Selskabernes samlede risikoeksponering før modregning af buffere

Mia. kr.				Vækst (pct.)	Andel (pct.)	
Risikotype	2010	2011	2012	2011-2012	2011	2012
Forsikringsrisici	28,1	26	29,4	13,1%	17%	20%
Markedsrisici	133	106,7	111,9	4,9%	69%	75%
Øvr. Risici	22,2	31,9	19,3	-39,5%	21%	13%
Overordnet diversifikation	-7,5	-9,6	-11,8	22,9%	-6%	-8%
Samlet risikoeksponering	176,6	155	148,8	-4,0%	100%	100%

Anm.: Der er ved opgørelsen af de forskellige hovedtyper af risici fratrukket diversifikation mellem de undertyper, der indgår i de enkelte hovedtyper, eksempelvis diversifikation mellem aktie- og renterisiko i markedsrisikomodulet.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

For den største risikotype - markedsrisici - er risikoeksponeringen ultimo 2012 opgjort til 111,9 mia. kr. mod 106,7 mia. kr. i 2011 svarende til en stigning på 4,9 pct. Stigningen i den samlede markedsrisiko kan især henføres til en stigning i risici på aktier, jf. tabel 5. På trods af at markedsrisici er blevet mere koncentreret på risici overfor aktiekursfald, så har diversifikationen i selskabernes porteføljer generelt været stigende og udgør nu et fradrag i markedsrisikoen på mere end 20 mia. kr.

Tabel 6: Specifikation af markedsrisici

Mia. kr.				Vækst (pct.)	Andel (pct.)	
Risikotype	2010	2011	2012	2011-2012	2011	2012
Renterisici	28,9	24,9	19,4	-22,2%	23,9%	17,3%
Landespændsrisiko	0,0	0,0	0,7	-	-	0,6%
Aktierisici	75,7	58,9	64,2	9,0%	56,6%	57,4%
Ejendomsrisici	14,6	14,4	15,4	7,0%	13,8%	13,8%
Valutarisici	12,4	7,3	10,0	37,4%	7,0%	9,0%
Spreadrisici	4,0	8,1	11,7	44,3%	7,8%	10,4%
Risikokoncentration	0,0	0,0	0,8	-	-	0,8%
Andre markedsrisici	5,3	8,4	10,3	22,3%	8,1%	9,2%
Diversifikation	-14,8	-17,0	-20,6	21,2%	-16,3%	-18,4%
Markedsrisici i alt	126,7	104,1	111,9	7,5%	100,9%	100,0%

Anm.: Landespændsrisiko er for tallene i 2010 og 2011 inkluderet i renterisici. Andre markedsrisici inkluderer risikokoncentration i 2010 og 2011. Grundet usikkerhed om kategorisering af markedsrisici er ét selskab ikke med i tabellens data for 2010 og 2011, hvorfor "Markedsrisici i alt" varierer ift. tabel 5.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

⁷ Yderligere information om Finanstilsynets trafiklys findes på www.finanstilsynet.dk

Renterisici, der er summen af renterisici på henholdsvis aktiver og passiver, udgjorde ultimo 2012 17,3 pct. af de samlede markedsrisici, jf. tabel 6⁸. Samlet set faldt renterisiciene med 22,2 pct. fra 2011 til 2012 ækvivalent med et fald på 5,5 mia. kr.

I trafiklysberejningerne opgøres rentestød for både rentestigning og rentefald i det røde risikoscenarie i form af

- en stigning i den lange rente på 0,7 procentpoint.⁹
- et fald i den lange rente på 0,7 procentpoint.

Tabel 7: Specifikation af værdiændringer som følge af renteændringer i rødt scenarie

Mia. kr.	2011		2012	
	Fald	Stigning	Fald	Stigning
Garanterede fripolicydelser	-99,6	86,0	-95,0	75,8
Obligationer	35,8	-36,3	33,7	-34,0
Rentefølsomhed ekskl. Derivater	-63,8	49,7	-61,3	41,8
Derivater	52,3	-41,0	53,0	-40,5
Rentefølsomhed inkl. Derivater	-11,5	8,7	-8,4	1,3

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Anm.: I kolonnen 'Fald' udregner selskaberne den forventede effekt på markedsværdien, af et fald i renten, på hhv. de garanterede fripolicydelser, obligationer, og derivater. Således kan den samlede effekt på selskabets egenkapital ved et fald i renten aflæses både med og uden afdækning vha. derivater. I kolonnen 'Stigning' udregnes den forventede markedsværdi effekt ved en stigning i renten. For det enkelte selskab er det det værste scenario, der er det gældende. For selskaberne generelt er det altså et fald i renten, der er det værste tænkelige, men der er enkelte selskaber, der har rentestigning som det værste scenario.

Værdien af de garanterede fripolicydelser måler værdien af selskabernes forpligtelser overfor forsikringstagerne (dvs. nutidsværdien af de ydelser en forsikret er garanteret ved ophør af præmiebetaling). Ved et fald i den lange rente ultimo 2012 ville værdien af de garanterede fripolicydelser være steget med 95,0 mia. kr., jf. tabel 7. Risikoen ved rentefald i risikoscenariet på garanterede fripolicydelser er således formindsket med godt 4,6 mia. kr. i forhold til året før.

Følsomheden på de garanterede fripolicydelser over for renteændringer kan afdækkes gennem obligationer og rentederivater. Som det ses af tabel 7 vokser værdien af obligationer med 33,7 mia. kr. i rentefaldsscenarioet, mens afdækningen via derivater udløser en gevinst på 53,0 mia. kr. Ved rentestigning tapes der 34,0 mia. kr. på obligationer og 40,5 mia. kr. på derivater, jf. tabel 7.

Baseret på trafiklysets parallelle rentestød i det røde risikoscenarie er sektoren sammenlagt mere følsom over for et fald i renten end en tilsvarende stigning. Efter afdækningen er der således et nettotab på 8,4 mia. kr. ved et rentefald i det røde scenarie, mens der er en nettogevinst på 1,3 mia. kr. ved en rentestigning i det røde scenarie. Netto rentefølsomheden inkl. derivater er faldet en anelse i forhold til 2011.

⁸ Selskaberne opgør ISB efter værste rentescenarie. Renterisici er en summering af renterisici på hhv. aktiver og passiver for alle selskaber uanset værste rentescenarie.

⁹ Rentestødene for både stigning og fald er inddelt i varighedszoner efter effektiv løbetid:

0,0-1,0 år: Renten falder (stiger) med 1,0 pct. point.

1,0-3,6 år: Renten falder (stiger) med 0,85 pct. point.

3,6+ år: Renten falder (stiger) med 0,7 pct. point.

Kundernes kapitalbuffer og skatteaktiver

Størrelsen af de samlede bonuspotentialer, der kan anvendes til at dække tab (kollektivt bonuspotentiale samt bonuspotentiale på fripolicydelser) har stor betydning for, hvordan selskaberne bliver ramt af en negativ markedsudvikling. I tabel 8 ses udviklingen i selskabernes bonuspotentialer, der kan anvendes til at dække tab. Samlet set var der ultimo 2012 næsten 25 pct. mere af de tabsabsorberende bonuspotentialer end i 2011. Når de tabsabsorberende bufferne stiger, kan det influere på selskabernes vilje og evne til at påtage sig markedsrisici. Årsagen til forøgelsen af bufferne skal primært findes i høje markedsafkast i selskaberne i 2012 og aftalen mellem Forsikring & Pension og Erhvervs- og Vækstministeriet den 12. juni, jf. boks 1.

Tabel 8: Udvikling i kundernes bonuspotentialer, der kan anvendes til at dække tab

<i>Mia. kr.</i>						<i>Vækst p.a. pct</i>	
	2008	2009	2010	2011	2012	2008-2012	2011-2012
Kollektivt bonuspotentiale (KB)	11,8	26,0	46,8	35,4	48,5	42,4%	37,0%
Bonuspotentiale på fripolicydelser (BFY)	142,4	174,1	162,1	153,5	187,3	7,1%	22,0%
Dækning i alt	154,2	200,1	208,9	188,9	235,8	11,2%	24,8%

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Foruden bonuspotentialerne kan selskaberne have en potentiel buffer bestående af skatteaktiver. Disse skatteaktiver består bl.a. af PAL-skatteaktiver som er en skattemæssig kompensation for tab, selskaberne kan have haft på investeringer i tidligere år.

I 2012 oplevede branchen som helhed en stigning i de samlede skatteaktiver fra 3 mia. kr. i 2011 til 4 mia. kr. PAL-skatteaktivet, som var 0 kr. i 2011, steg til knap 1 mia. kr. i 2012, hvorimod selskabsskatteaktivet stort set var uforandret på godt 3 mia. kr.

Finanstilsynet forventer, at selskabernes risikostyringssystemer herunder særligt følsomhedsanalyser er indrettet således, at et skift mellem ISB og Solvens I-kravet som det gældende kapitalkrav løbende overvåges.

Diskonteringsrentekurven

Diskonteringsrentekurven opgøres dagligt og den diskonterede værdi af forpligtelserne udvikler sig i samme takt. Rammerne for beregningen af diskonteringsrentekurven er ændret i juni 2012 jf. boks 1.

Boks 1: Aftale om ændring af diskonteringsrentekurven mv. den 12. juni 2012

Primo juni 2012 indgik Erhvervs- og Vækstministeriet og Forsikring & Pension en aftale om en ændring af rentekurven.

Erhvervs- og Vækstministeriet og Forsikring & Pension var med aftalen enige om at gennemføre en række initiativer, der skal medvirke til at sikre, at pensionsopsparerne ikke lider unødige tab som følge af de historisk lave renter og de aktuelle vanskeligheder med at afdække renterisikoen på garanterede pensioner i markedet.

Med det gældende regelsæt vil selskabernes hensættelser til pensionsordninger, der er garanteret, men ikke afdækket, øges ved et rentefald. Det mindsker de tilgængelige kapitalbuffer til at modstå markedsudsving. Med de faldende og lave renter vil pensionselskaberne og arbejdsmarkedspensioner i større omfang end hidtil være nødt til at afdække pensioner med lav rentegaranti. Det risikerer at fastholde de pågældende kunders afkast på det nuværende lave renteniveau i en længere periode og kan potentielt indebære et betydeligt tab af pensionsmidler for kunderne, særligt hvis de lange renter i løbet af nogle år vender tilbage til mere normale niveauer.

Dertil kommer, at det er en bærende forudsætning for den nuværende regulering af selskabernes garantiprodukter, at selskaberne på en effektiv måde kan afdække deres renterisiko i det finansielle marked. De nuværende forhold på de finansielle markeder med historisk lave renteniveauer indebærer imidlertid, at likviditeten i markedet for rentefafdækning er faldet kraftigt. Selskaberne kan derfor aktuelt kun meget vanskeligt – og kun til høje priser – afdække deres renterisiko.

Erhvervs- og Vækstministeriet og Forsikring & Pension aftalte derfor følgende initiativer sen 12. juni 2012:

- **Ændring af diskonteringsrentekurven.** For at afhjælpe konsekvenserne af de unormale renteforhold som følge af den europæiske gældskrise foretages en ændring af diskonteringsrentekurven for løbetider over 20 år, så den bringes mere i overensstemmelse med de langsigtede mål for inflation og vækst. Diskonteringsrentekurven ændres ikke for løbetider op til 20 år. Med ændringen vil diskonteringsrentekurven være baseret på markedsinformation ud til 20 år og herefter erstattet af et langsigtet mål, hvorved ekstraordinære renteændringer i løbetider over 20 år ikke vil påvirke værdiansættelsen. De nuværende to rentestresstest i det røde trafiklysscenario bibeholdes. Det gælder også landespændsbufferen i individuelt solvensbehov, der blev indført i december 2011.
- **Undgå omfordeling mellem generationer.** Det skal sikres, at den ændrede diskonteringsrentekurve ikke fører til en omfordeling mellem generationer af kunder, hvis renteniveauet forbliver lavt i længere tid fremover.
- **Mindsket brug af nominelle rentegarantier.** Der har i de senere år været en proces med udvikling af pensionsprodukter med mindre eller intet garantiindhold, og især arbejdsmarkedspensionerne har gennem omvalg mv. fået kunderne over på ordninger med en meget lav eller ingen garanti. Det er vigtigt, at denne udvikling fortsætter. Der er enighed om, at pensionsselskaberne fremadrettet skal arbejde for fortsat at mindske omfanget af produkter med nominel rentegaranti ved at øge kundernes muligheder for at træffe omvalg og derved komme over i markedsrente produkter.
- **Styrket konsolidering.** Da fortsat lave renteniveauer fremadrettet vil kunne risikere at presse det nuværende kapitalgrundlag, og for at sikre, at selskaberne ikke får solvensproblemer, såfremt Solvens II skulle indebære en skærpeelse af kapitalkravene, er der behov for at pensionsselskaberne udviser forsigtighed og tilbageholdenhed med udlodning til ejerne og loft over bonustilskrivningen.

- **Øget gennemsigthed og åbenhed.** For at styrke gennemsigtheden og åbenheden omkring pensionsprodukter til gavn for kunderne, herunder omkring kundernes bidrag til selskabernes overskuddsdannelse, er der enighed om, at der skal være offentlighed om den samlede betaling til egenkapitalen for alle produktgrupper (gennemsnitsrenteprodukter, markedsrenteprodukter mv.) gennem årlige indberetninger fra selskaberne. Der er endvidere enighed om at evaluere åbenheds- og gennemsigthedsinitiativerne fra Forsikring & Pension.

Med initiativerne tages der et væsentligt skridt hen i mod det reguleringsregime, som vil være gældende med de kommende EU-regler på forsikringsområdet (Solvens II).

Anm.: Den fulde aftale kan findes på Erhvervs- og Vækstministeriets hjemmeside:

<http://www.evm.dk/aktuelt/pressemeddelelser/2012/12-06-12-aftale-forbedrer-rammevilkaaene-for-danskerne>

Kapitalplaner og kapitalnødplaner

Finanstilsynet har ultimo 2011 og i marts 2012 i to breve anmodet selskabernes bestyrelser om en redegørelse for processen med og indholdet af selskabernes kapitalplaner og kapitalnødplaner. I boks 2 er redegjort for de observationer Finanstilsynet har gjort.

Boks 2: Finanstilsynets observationer vedr. virksomhedernes anvendelse af kapitalplaner og kapitalnødplaner

*Kapitalplanen skal være et "budget" for udviklingen af det individuelle solvensbehov for den forretningsmæssige planlægningsperiode, fx over de næste 3-5 år, og en plan for, hvordan virksomheden sørger for at have kapital til at dække dette. Kapitalplanen skal også tage højde for **sandsynlige** udsving i de valgte forudsætninger f.eks. ændringer i vækstscenarier, ændring i det forudsatte renteniveau og ændring i levetider.*

*Kapitalnødplanen er bestyrelsens mulighed for at gennemgå alle relevante tiltag, der skal iværksættes i en situation hvor kapitalplanens forudsætninger brister. Kapitalnødplanen skal altså tage højde for de **usandsynlige** men dog stadig mulige udsving i de forudsætninger der ligger til grund for kapitalplanen. Forudsætningen, for at kapitalnødplanen fungerer, er, at den er udarbejdet før en evt. nødsituation opstår.*

Finanstilsynet har i forbindelse med redegørelsen observeret, at kvalitetsniveauet i kapitalplanerne vidner om, at virksomhederne i højere grad end tidligere anvender kapitalplaner som en integreret del af ledelsen og styringen af virksomhederne. Kvaliteten af kapitalnødplanerne er dog mere svingende. Finanstilsynet har i visse tilfælde konstateret, at kapitalnødplanerne ikke er tilstrækkeligt operationelle, ligesom ikke alle relevante tiltag er vurderet i nødplanerne.

Finanstilsynet har endvidere observeret, at kapitalplanerne ikke indeholder et klart link mellem strategi/risikoappetit og forudsætningerne for fremskrivningerne i hele kapitalplanens tidshorisont. Virksomhedernes forventninger til vækst bør eksplicit angives under hensyntagen til, om bestanden er under afvikling eller under opbygning. Ligeledes bør de nuværende og planlagte ændringer i investeringsstrategien indgå. Fremskrivningerne bør endvidere ledsages af følsomhedsanalyser som f.eks. forudsætninger om præmievækst, udvikling i skyggekontoen over tid og lignende, såfremt dette er relevant.

Såfremt følsomhedsanalyserne viser, at virksomheden kan forvente at komme i solvensmæssige problemer indenfor den betragtede tidshorisont, bør virksomheden beskrive de

tiltag, der skal iværksættes med henblik på at komme ud af problemerne igen ved egen kraft f.eks. nedsættelse af depotrente, forhøjelse af præmier, omtegningskampagner eller indførelse af særlige bonushensættelser.

Finanstilsynet har observeret, at kapitalnødplanerne kun beskriver få mulige tiltag som virksomheden kan gøre i tilfælde af en nødsituation, og at visse virksomheder i for høj grad forlader sig på, at moderselskabet vil stille med et kapitalindskud, hvis der skulle vise sig et behov for det.

En kapitalnødplan bør indeholde bestyrelsens vurdering af hvor attraktive de forskellige tiltag er. Bestyrelsen bør tage højde for tiltagenes effektivitet, tidshorisont og muligheden for at gennemføre disse.

4. Om statistikken

I beregningen af det vægtede gennemsnit indgår de virksomheder, der var på markedet det pågældende år.

8 unit link selskaber er udeladt af beregningen af afkastnøgletallet (N1), fordi deres forrentningsprofil adskiller sig fra den øvrige del af branchen. Som vægt for de enkelte selskaber er anvendt den totale balancesum fratrukket hensættelser til unit-link kontrakter.

For nøgletallet *omkostningsprocent af præmier* er de samlede bruttopræmier anvendt som vægt. For nøgletallene *omkostningsprocent af hensættelser*, *omkostningsresultatet* og *forsikringsrisikoresultat* er livsforsikringshensættelser tillagt hensættelser for unit-link forsikringer anvendt som vægt. Endelig er antallet af forsikrede anvendt som vægt i beregningen af omkostninger pr. forsikret.

For 2012 har 2 selskaber særlige bonushensættelser af type A. Forrentning af særlige bonushensættelser på type B er baseret på 17 observationer. Forrentning af medlemskonti før skat er baseret på 3 observationer. Forrentning af ansvarlig lånekapital før skat er baseret på 10 observationer.

Bonushensættelser af type B samt medlemskonti kan indregnes i kernekapitalen, mens type A kan medregnes i den supplerende kapital.

Bonusgrad, kundekapital, egenkapital og overdækningsgrad sættes alle i forhold til summen af de retrospektive hensættelser.

Ordliste

Bonusgrad: Kollektivt bonuspotentiale målt i forhold til værdien af forsikringstagernes depoter (retrospektive hensættelser). Nøgletallet viser i kombination med overdækningsgraden selskabets evne til at modstå negative svingninger på de finansielle markeder.

Forventede fremtidige levetidsforbedringer: De forventede fremtidige levetidsforbedringer er sammen med den observerede nuværende dødelighed afgørende for værdien af en forsikringsforpligtelse, hvor udbetalingen afhænger af om den forsikrede er i live. Selskaberne skal anmelde forventninger til fremtidige forbedringer til Finanstilsynet.

Garanterede fripolicydelser: Måler værdien af selskabernes forpligtelser overfor forsikringstagerne (dvs. nutidsværdien af de ydelser en forsikret er garanteret ved ophør af præmiebetaling).

Kapitalgrundlag (Basiskapitalen): De midler der kan anvendes til at dække kapitalkravet.

Kapitalkrav: Den største værdi af enten minimumskapitalkravet eller det beregnede kapitalkrav.

Kollektivt bonuspotentiale: Vedrører gennemsnitsrenteprodukter. Reserve der sikrer en jævn bonustilskrivning over årene. I gode år forøges reserven, mens reserven i år med mindre gode resultater anvendes til at opretholde en jævn bonustilskrivning.

Kontribution: At bidrage betyder 'at bidrage til'. Overskud eller underskud skal fordeles i forhold til, hvem der har bidraget. Kontributionsprincippet bruges, både når overskud eller underskud skal fordeles mellem kunderne og virksomheden, og når det skal fordeles mellem de enkelte kunder. Hvis en kunde får mere end sin kontributionsmæssige andel – det vil sige mere end kunden har bidraget til – er kontributionsprincippet ikke overholdt.

Kundernes kapitalbuffer: Måles ved Bonusgraden og angiver de kundemidler, der kan bruges til at dække tab (kollektivt bonuspotentiale). Udover kundernes kapitalbuffer indgår også selskabets kapitalbuffer (målt ved overdækningsgraden) i selskabets evne til at modstå negative svingninger på de finansielle markeder.

Observerede nuværende dødelighed: Den nuværende dødelighed i en forsikringsbestand, som selskaberne skal måle og anmelde til Finanstilsynet. Den observerede nuværende dødelighed er sammen med de forventede fremtidige levetidsforbedringer og selskabets levetidsforudsætninger afgørende for værdien af en forsikringsforpligtelse, hvor udbetalingen afhænger af om den forsikrede er i live.

Overdækningsgrad: Overdækning (basiskapital fratrukket kapitalkrav) målt i forhold til summen af de retrospektive hensættelser (værdien af forsikringstagernes depoter). Nøgletallet viser i kombination med bonusgraden evnen til at modstå svingninger på de finansielle markeder.

Risikoeksponering: Kvantitativ opgørelse af selskabets risici. Risikoeksponeringen opsplittes på risikotyper som fx markedsrisici og forsikringsrisici. Forsikringsrisici kan igen opdeles i fx risiko for forlænget levetid og invaliditetsrisici. Et selskab med livrenter vil særligt have en risikoeksponering overfor levetidsrisici.

Solvensdækning: Forholdet mellem selskabets opgjorte kapital (basiskapitalen) og kapitalkravet. Lovkravet er en solvensdækning på mindst 1.

Unit-link: Unit-link er et markedsrenteprodukt, hvor forsikringstageren har mulighed for at foretage investeringsvalg.

Markedssegmentering

Selskaberne i artiklen er segmenteret efter, hvorvidt de er markedsorienterede eller ej. Den markedsorienterede eller kommercielle del af markedet for livs- og pensionsforsikring omfatter de individuelle ordninger samt de arbejdsmarkedsrelaterede ordninger, som er aftalt på den enkelte virksomhed. I relation til de individuelle ordninger har den enkelte pensionskunde mulighed for at vælge pensionsudbyder, og i relation til de arbejdsmarkedsrelaterede ordninger har den enkelte virksomhed mulighed for at vælge pensionsudbyder. De mar-

kedsorienterede selskaber (19 i alt) er alle livsforsikringselskaber, men der findes livsforsikringselskaber, der ikke er markedsorienterede.

Ikke-markedsorienterede selskaber (28 i alt) er enten forsikringselskaber eller tværgående kasser, hvor medlemskab og dermed pensionsopsparing er tvungen, typisk overenskomstbestemt.¹⁰ Alle tværgående pensionskasser er i denne kategori.

Livsforsikringselskaber er kendetegnet ved, at de kun må sælge livsforsikringer eller tilsvarende produkter. Der var i alt 28 livsforsikringselskaber ved udgangen af 2012, og de administrerer 47 pct. af den opsparingsbaserede pensionsformue i Danmark, jf. A 11. Tværgående pensionskasser dækker typisk ansatte inden for en bestemt branche eller med en bestemt uddannelse. Ofte er arbejdsgiverne også repræsenteret. Der var i alt 19 tværgående pensionskasser i Danmark ved slutningen af 2012.

I appendiks A12 findes en tabel over den samlede pensionsopsparing i Danmark, heri indgår også pengeinstitutterne og firmapensionskasser. Pengeinstitutterne tilbyder pensionsopsparing via kapital- og ratepensioner m.v. Pensionen placeres på en konto enten kontant, som puljeindlån eller i særskilt depot. Endeligt har pengeinstitutterne også enkelte arbejdsmarkedspensioner. For enkelte ordninger er det muligt hæve beløb før tid.

Firmapensionskasser er pensionskasser, hvor kun de ansatte i et specifikt firma kan blive medlemmer. Disse spiller kun en lille rolle i det danske pensionssystem, da de samlet set udgør ca. 2 pct. af hensættelserne. I en række andre europæiske lande indtager firmapensionskasserne derimod en vigtig rolle. Det gælder lande som fx Holland, Storbritannien, Frankrig, Belgien og Sverige. Denne artikel behandler ikke firmapensionskasser. De behandles i en særskilt markedsudviklingsartikel.

På Finanstilsynets hjemmeside – www.finanstilsynet.dk. – findes tal for de enkelte selskaber.

¹⁰ I internationale analyser opfattes de overenskomstbaseret pensionsordninger som frivillige, fordi de er aftalt mellem frie aftaleparter, fx BUPL og KL og er ikke baseret på lovgivning. Det system omtales ofte som den danske model.

5. Appendiks

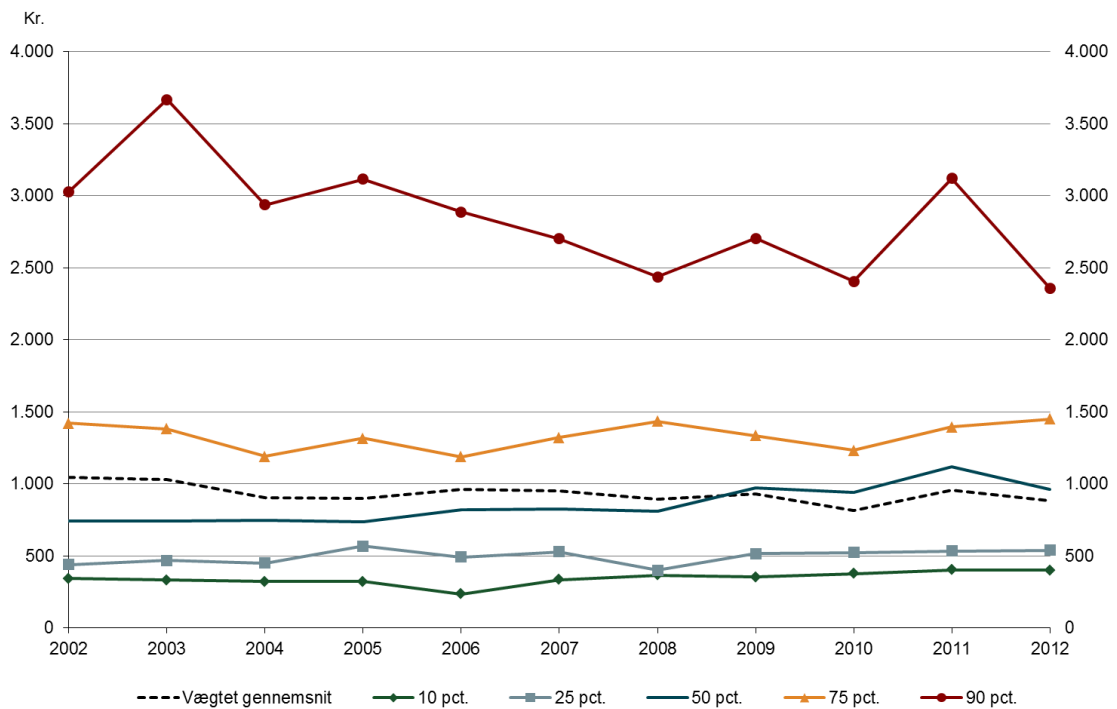
A 1: Nøgletal for alle livsforsikringselskaber og tværgående pensionskasser

Pct.	Vægtet gennemsnit		2012	
	2011	2012	25 pct. fraktil	75 pct. fraktil
Afkast før pensionsafkastskat	9,1%	10,5%	8,2%	12,7%
Afkast efter pensionsafkastskat	8,0%	9,3%	7,9%	10,9%
Omkostningsprocent af præmier	4,2%	3,9%	2,4%	6,7%
Omkostningsprocent af hensættelser	0,4%	0,3%	0,1%	0,8%
Omkostninger pr. forsikret (kr.)	956	882	538	1449
Omkostningsresultat	0,008%	0,008%	-0,2%	0,1%
Forsikringsrisikoresultat/risikoresultat	0,1%	0,1%	0,0%	0,4%
Bonusgrad	3,9%	5,4%	3,1%	9,7%
Kundekapitalgrad	5,4%	7,2%	1,1%	7,6%
Ejer-/egenkapitalgrad	12,1%	12,7%	10,6%	30,5%
Overdækningsgrad	9,3%	10,9%	6,2%	24,7%
Solvendækning	3,0	3,3	2,0	6,4
Egenkapitalforrentning før skat	4,8%	15,0%	7,9%	20,4%
Egenkapitalforrentning efter skat	3,9%	12,7%	6,2%	17,5%
Forrentning af kundernes midler efter omkostninger før skat	8,8%	10,6%	5,6%	11,7%
Forrentning af medlemskonti før skat	5,7%	9,1%	0,5%	12,6%
Forrentning af ansvarlig lånekapital før skat	5,6%	5,5%	4,8%	6,2%
Forrentning af særlige bonushensættelser af type A før skat	3,8%	10,7%	2,3%	12,6%
Forrentning af særlige bonushensættelser af type B før skat	10,5%	12,9%	10,9%	14,5%

Anm.: De ovennævnte standard-nøgletal udarbejdes for hvert selskab og kan findes på finanstillsynets hjemmeside. For en fyldestgørende beskrivelse af konstruktionen af nøgletallene henvises til Bilag 9 i seneste "Bekendtgørelse om finansielle rapporter for forsikringselskaber og tværgående pensionskasser".

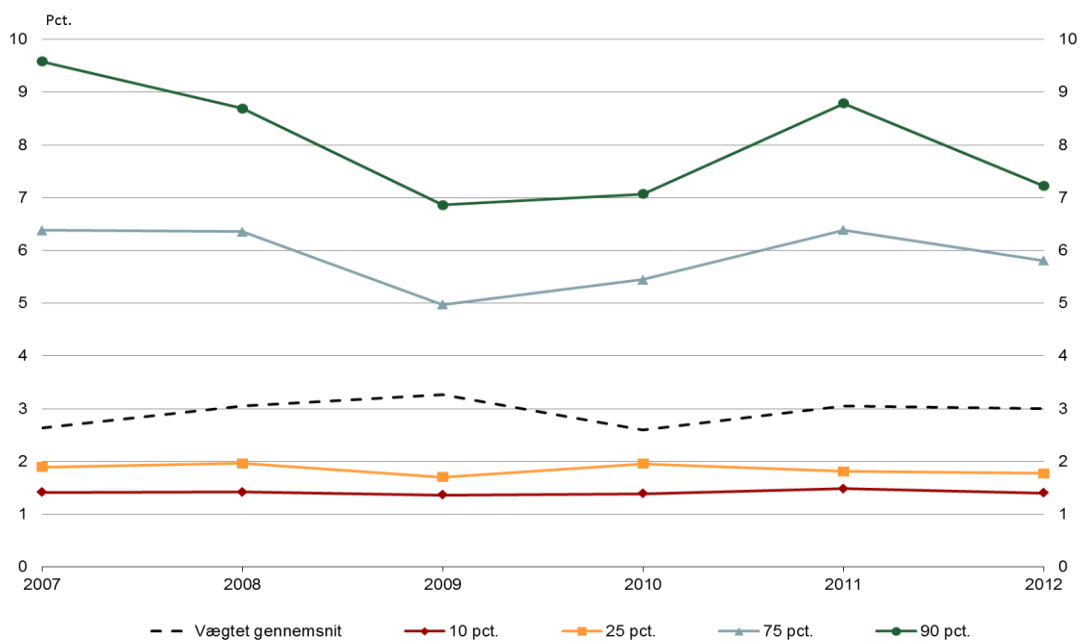
Kilde: Indberetninger til Finanstillsynet.

A 2: Omkostninger pr. forsikret - samtlige selskaber 2002-2012, hele kroner

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

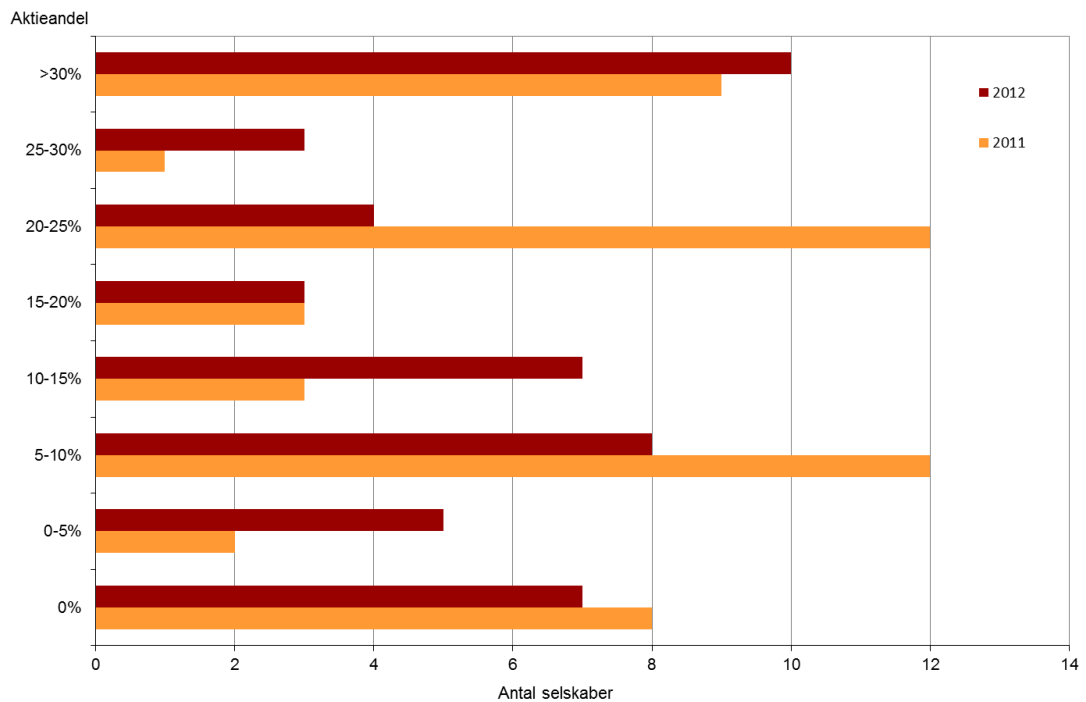
A 3: Selskabernes solvensdækning 2007 - 2012

Anm.: Solvensoverdækningen er i figuren baseret på kapitalkravet. Nøgletallet solvensdækning angiver det antal gange basiskapitalen (selskabets faktiske kapital) er større end kapitalkravet.

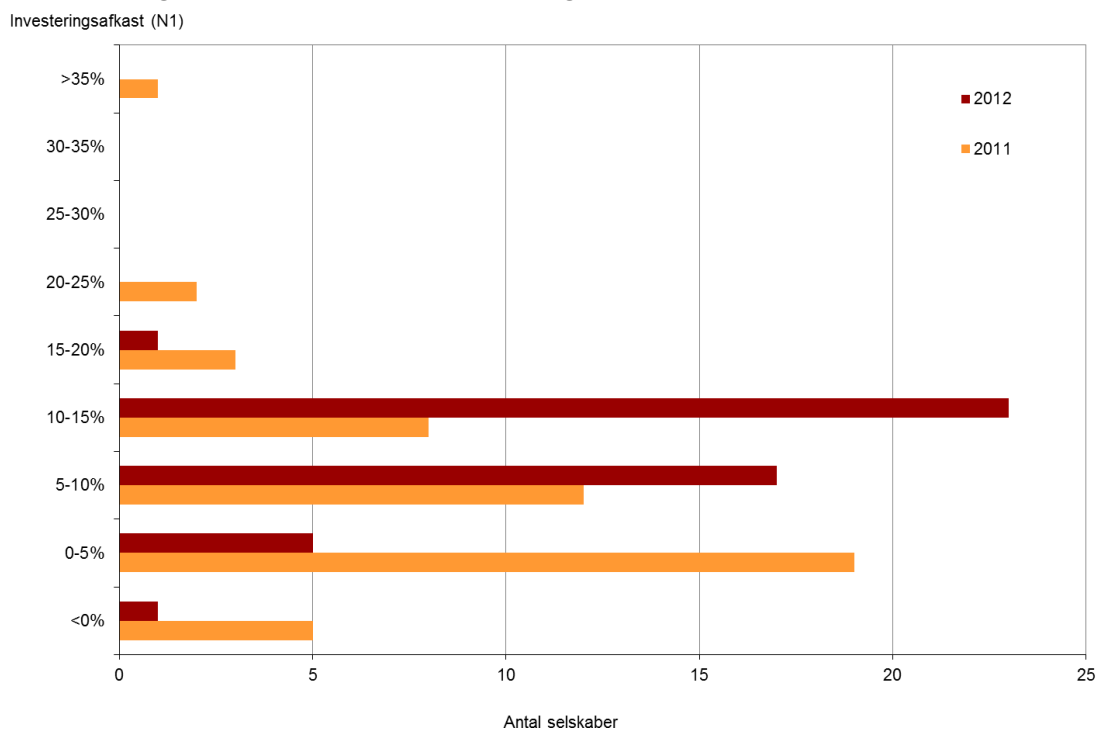
Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

A 4: Aktieandel i selskaberne i 2011 og 2012, antal selskaber

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

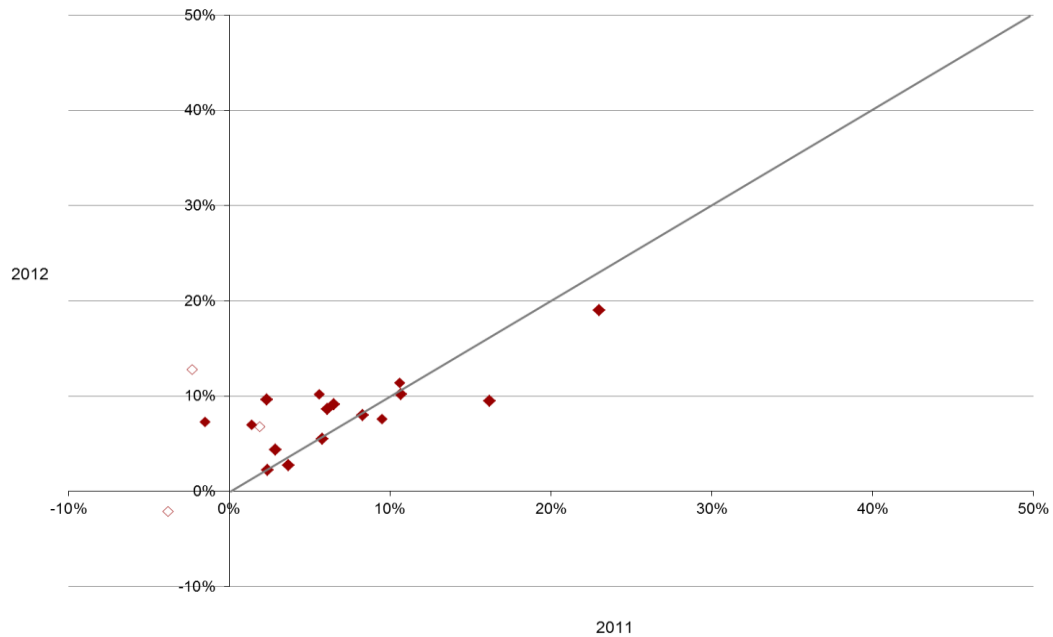
A 5: Investeringsafkast i selskaberne i 2011 og 2012, antal selskaber

Anm.: N1 er brugt som mål for afkastet.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

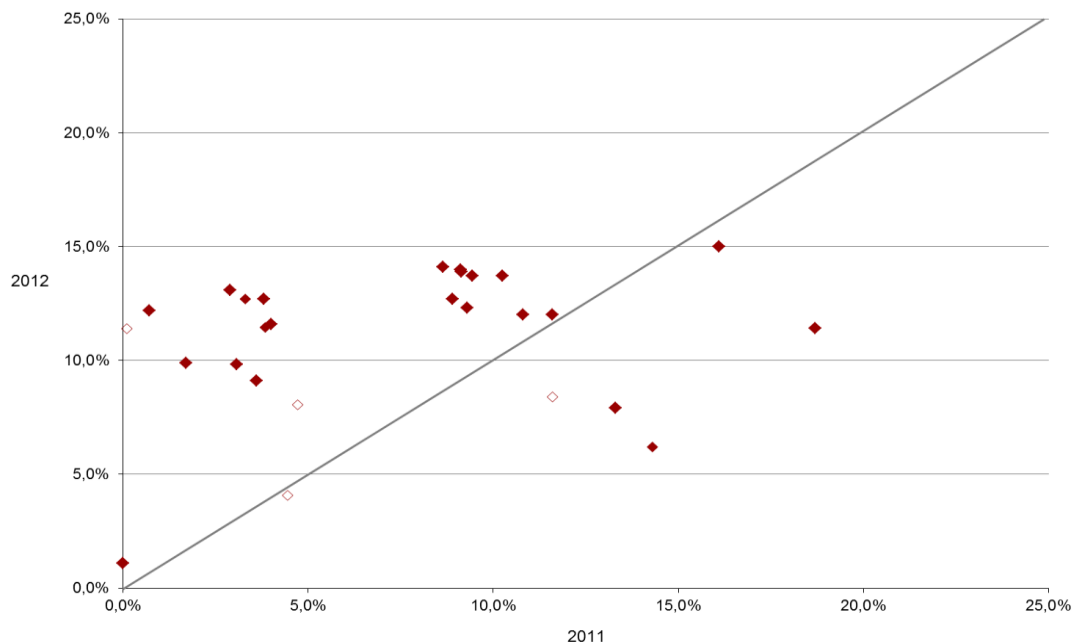
A 6: Investeringsafkast 2011 og 2012, markedsorienterede selskaber

Anm.: N1 er brugt som mål for afkastet. Unit-link selskaber er markeret uden udfyldning. Et selskab, der placerer sig på 45 graders linjen, har præsteret samme afkast i 2012 som i 2011. Et selskab, der placerer sig over linjen, har præsteret et bedre afkast i 2012 sammenlignet med 2011. Et selskab, der placerer sig under linjen, har præsteret et ringere resultat i 2012 sammenlignet med 2011.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

A 7: Investeringsafkast 2011 og 2012, ikke-markedsorienterede selskaber

Anm.: N1 er brugt som mål for afkastet. Unit-link selskaber er markeret uden udfyldning. Et selskab, der placerer sig på 45 graders linjen, har præsteret samme afkast i 2012 som i 2011. Et selskab, der placerer sig over linjen, har præsteret et bedre afkast i 2012 sammenlignet med 2011. Et selskab, der placerer sig under linjen, har præsteret et ringere resultat i 2012 sammenlignet med 2011.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

A 8: Investeringsafkastet i 2011 og 2012

Alle virksomhedstyper				
Pct.	Afkast - pct. p.a.		Andel - pct.	
	2011	2012	2011	2012
Grunde og bygninger				
Grunde og bygninger, der er direkte ejet	-1,09	1,66	1,23	0,94
Ejendomsaktieselskaber	6,30	4,24	5,57	5,86
Grunde og bygninger i alt	5,01	3,74	6,80	6,80
Kapitalandele				
Børnoterede danske aktier	-14,14	25,13	1,72	1,55
Unoterede danske kapitalandele	-11,06	13,90	0,84	0,93
Børsnoterede udenlandske kapitalandele	-6,76	16,56	9,93	10,04
Unoterede udenlandske kapitalandele	10,60	7,09	3,91	4,18
Kapitalandele i alt	-4,67	14,82	16,41	16,70
Andre dattervirksomheder	12,55	12,04	0,30	0,24
Obligationer				
Statsobligationer (zone A)	11,40	9,24	18,55	17,48
Realkreditobligationer	6,21	5,23	31,10	31,58
Indeksobligationer	11,77	7,99	4,49	4,54
Kreditobligationer investment grade	5,05	11,80	5,40	5,29
Kredit non inv. grade + emerging obligationer	4,36	15,09	6,75	8,70
Andre obligationer	3,08	9,20	2,34	2,55
Obligationer i alt	7,97	7,68	68,64	70,14
Pantsikrede udlån				
Pantsikrede udlån	2,38	6,28	0,003	0,002
Øvrige finansielle investeringsaktiver				
Øvrige finansielle investeringsaktiver	2,37	6,62	3,05	1,29
Afledte finansielle instrumenter til sikring				
Afledte finansielle instrumenter til sikring	98,31	21,49	4,80	4,83

Anm: Beholdninger af aktiver ejet indirekte er medtaget – det såkaldte "se igennem princip".

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

A 9: Markedskoncentration, de største selskaber, ikke - segmenteret

Top 5 (Bruttopræmier og balance 2012)	Bruttopræmier				Balancesum			
	<i>Mio.kr.</i>				<i>Andel -pct.</i>			
	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012
PFA (*)	17.696	21.513	306.639	356.327	15,1	17,3	15,1	15,9
Danica (*)	17.206	16.638	275.903	291.720	14,7	13,4	13,6	13,0
Kommuneforsikring (*)	7.398	7.837	185.447	210.772	6,3	6,3	9,1	9,4
Nordea (*)	14.077	13.959	164.911	162.995	12,0	11,2	8,1	7,3
PensionDanmark (*)	10.465	10.653	121.854	138.830	8,9	8,6	6,0	6,2
I alt	66.842	70.601	1.054.754	1.160.644	57,0	56,9	52,0	51,7
Alle selskaber	117.355	124.110	2.029.799	2.246.603	100,0	100,0	100,0	100,0

Anm.: (*) betyder, at en koncerndefinition er anvendt. I A 12 fremgår, hvilke selskaber de enkelte koncerner udgøres af.
Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

A 10: Markedskoncentration, de største selskaber

Markedsorienterede Top 5	Bruttopræmier		Ikke - markedsorienterede Top 5	Bruttopræmier	
<i>Andel - pct.</i>	2011	2012	<i>Andel - pct.</i>	2011	2012
Danica Pension	26,8	24,4	PensionDanmark	19,4	19,1
PFA Pension (*)	25,7	29,8	Sampension KP	13,7	14,0
Nordea Liv & Pension	22,0	20,4	Industriens Pension	12,0	12,5
AP Pension	8,4	10,1	Pen-Sam	8,2	8,9
SEB (*)	6,4	6,4	Læernes Pension	7,4	7,6
I alt	89,3	91,1	I alt	60,9	62,1
Alle markedsorienterede selskaber	100,0	100,0	Alle ikke-markedsorienterede selskaber	100,0	100,0

Anm.: Funktionærpension er trukket ud af PFA koncernens samlede bruttopræmier, da Funktionærpension ikke er markedsorienteret. (*) betyder, at en koncerndefinition er anvendt. I A 12 fremgår, hvilke selskaber de enkelte koncerner udgøres af.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

A 11: Den opsparingsbaserede pensionsformue i Danmark 2008 – 2012

<i>Mia. kr.</i>	2008	2009	2010	2011	2012	Vækst p.a	
						2008-2012	Andel 2012
Livsforsikringselskaber	910	996	1.092	1.208	1.344	10,24%	47%
Tværgående pensionskasser	329	354	382	411	427	6,76%	15%
Pengeinstitutter	309	379	407	401	441	9,25%	15%
Firmapensionskasser	-	36	38	43	44	-	2%
ATP, LD	456	420	478	582	627	8,29%	22%
I alt	2.004	2.186	2.398	2.645	2.883	9,51%	100%

Anm.: For pengeinstitutter er pensionsformuen opgjort som summen af følgende konti/depoter: Indeksonti, kapitalpensionskonti, selvpensioneringskonti, ratepensionskonti, kapitalpensionsdepoter, rate-pensionsdepoter og selvpensioneringsdepoter. For de øvrige selskabstyper er livsforsikrings- og pensionshensættelser anvendt inklusiv hensættelser til unit-link kontrakter.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

A 12: Oversigt over selskaber i artiklen ultimo 2012

Reg. nr.	Navn	Koncern tilhørsforhold	Aktiver mia. kr.	Bruttopræmier mia.kr	Type	M.O.
62965	PFA Pension, forsikringsaktieselskab	PFA	338,36	20,22	LIV A/S	Ja
62981	FunktionærPension, Pensionsforsikringsaktieselskab	PFA	17,30	1,20	LIV A/S	Nej
63021	PFA Soraarnej, forsikringsaktieselskab	PFA	0,68	0,09	LIV A/S	Ja
62973	Danica Pension, Livsforsikringsaktieselskab		291,72	16,64	LIV A/S	Ja
62548	Sampension KP Livsforsikring A/S		210,77	7,84	LIV A/S	Nej
62983	Nordea Liv & Pension, livsforsikringselskab A/S		162,99	13,96	LIV A/S	Ja
62997	PensionDanmark Pensionsforsikringsaktieselskab		138,83	10,65	LIV A/S	Nej
62992	Industriens Pensionsforsikring A/S		123,02	7,00	LIV A/S	Nej
62518	SEB Pensionsforsikring A/S	SEB	73,73	4,36	LIV A/S	Ja
63013	Forsikringselskabet SEB Link A/S	SEB	13,10	0,02	LIV A/S	Ja
63010	AP Pension livsforsikringsaktieselskab		86,58	6,88	LIV A/S	Ja
70857	Pensionskassen for Sygeplejersker		84,97	2,52	TPK	Nej
70814	MP Pension, Pensionskassen for magistre og psykologer		78,98	3,32	TPK	Nej
62972	PenSam Liv Forsikringsaktieselskab		77,56	4,98	LIV A/S	Nej
71071	Lægernes Pensionskasse		66,71	1,92	TPK	Nej
63000	Lærernes Pension, forsikringsaktieselskab		57,76	4,22	LIV A/S	Nej
70807	Juristernes og Økonomernes Pensionskasse		57,39	2,44	TPK	Nej
70727	Pensionskassen for Sundhedsfaglige		44,97	1,32	TPK	Nej
71046	Pensionskassen for Børne- og Ungdomspædagoger		44,38	2,49	TPK	Nej
63016	Topdanmark Livsforsikring A/S	Topdanmark	22,24	1,35	LIV A/S	Ja
63026	Topdanmark Livsforsikring V A/S	Topdanmark	13,14	0,15	LIV A/S	Ja
63025	Topdanmark Link Livsforsikring A/S	Topdanmark	4,77	1,07	LIV A/S	Ja
63018	Topdanmark Livsforsikring II A/S	Topdanmark	2,40	0,00	LIV A/S	Ja
63022	Nykredit Livsforsikring A/S	Topdanmark	1,00	0,33	LIV A/S	Ja
63020	Topdanmark Livsforsikring III A/S	Topdanmark	0,51	0,26	LIV A/S	Ja
71044	Pensionskassen for Socialrådgivere og Socialpædagoger		35,61	1,93	TPK	Nej
70691	Danske civil- og akademiingeniørers Pensionskasse		32,32	0,77	TPK	Nej
63014	Skandia Link Livsforsikring A/S	Skandia	12,57	0,20	LIV A/S	Ja
62908	Skandia Livsforsikring A/S	Skandia	8,84	0,86	LIV A/S	Ja
63028	Skandia Livsforsikring A A/S	Skandia	4,29	0,06	LIV A/S	Ja
70912	Pensionsk. for sygehjælpere, beskæftigelsesvejledere, plejere og plejehjemsass.		24,40	0,00	TPK	Nej
70061	BANKPENSION, Pensionskasse for Finansansatte		19,47	0,87	TPK	Nej
70742	Pensionskassen for teknikum- og diplomingeniører		15,11	0,37	TPK	Nej
62706	Forsikringselskabet Alm. Brand Liv og Pension A/S		14,86	0,90	LIV A/S	Ja
70934	Pensionskassen for Lægeseekretærer		14,69	0,48	TPK	Nej
70933	Pensionskassen for Kontorpersonale		14,57	0,43	TPK	Nej
70806	Pensionskassen for Jordbrugsakademikere og Dyrlæger		9,93	0,36	TPK	Nej
70911	Pensionskassen for Farmakonomer		9,38	0,19	TPK	Nej
70735	Arkitekternes Pensionskasse		6,56	0,29	TPK	Nej
62990	PKA+Pension Forsikringselskab A/S		3,44	0,51	LIV A/S	Ja
70941	Pensionskassen for portører		2,02	0,00	TPK	Nej
71097	Arbejdstagernes Pensionskasse		1,61	0,15	TPK	Nej
71084	Pensionskassen for Apotekere og Farmaceuter		1,19	0,07	TPK	Nej
63017	Forsikrings-Aktieselskabet ALKA Liv II		0,89	0,42	LIV A/S	Ja
71036	Pensionskassen for trafikfunktionærer og amtsvejrmænd m.fl.		0,76	0,00	TPK	Nej
63030	PBU - Livsforsikringselskabet A/S		0,14	0,02	LIV A/S	Nej
63029	Bankpension, livs- og pensionsforsikringselskab A/S		0,11	0,01	LIV A/S	Nej

LIV = Livsforsikringselskab, TPK = Tværgående Pensionskasse, M.O = markedsorienterede